

Revoluce v rozvodech: Ruší se střídavka a nebude se zkoumat důvod rozchodu

12.12.2025 - | HAVEL & PARTNERS

Nekonfliktní rozvody budou rychlejší a levnější. Soud už nebude zjišťovat, proč se manželé rozcházejí. Skončí střídavá i výlučná péče a dojde ke změnám u výživného. Novela občanského zákoníku zavádí od ledna řadu novinek.

V Česku se rozvádí skoro polovina manželství. Pokud jste zrovna v situaci, že uvažujete o rozvodu, zjistěte, co vás u soudu čeká. Rozvodové právo se totiž od ledna 2026 zásadně mění.

Rychlejší rozvodové řízení

Dnes je to tak, že soud musí nejprve rozhodnout o poměrech k nezletilým dětem a teprve potom může začít projednávat samotný rozvod rodičů. Takže má rozvodové řízení, pokud mají manželé nezletilé děti, většinou dvě fáze.

Nově jak o dětech a jejich péči, tak o samotném rozvodu rozhodne opatrovnický soud při jednom řízení ve společném rozsudku. U nekonfliktních rozvodů se tak sníží počet návštěv u soudu. Cílem je zrychlit celý proces a snížit administrativní zátěž všech zúčastněných a také emoční zátěž hlavně u dětí.

Nová úprava znamená liberalizaci rozvodového řízení. V minulosti stát do rozvodů „hodně hovořil“, v době socialismu se například zjišťovalo i to, kdo ho zavinil. *„Nová právní úprava posiluje to, že jde o soukromí manželů. Stát má určitě v některých případech fungovat jako ochránce, ale tam, kde to není třeba, zasahovat nemá,“* míní Renáta Šínová, odbornice na rodinné právo z advokátní kanceláře Havel & Partners.

Příčiny rozvratu manželství se nebudou zjišťovat

U rozvodu, při kterém se manželé předem na všem domluví, nebude nově soud pátrat po tom, proč se manželé chtějí rozejít. Půjde o takzvaný smluvený rozvod. Doposud i u „bezproblémových“ rozvodů soud zjišťoval, proč manželství končí, a vycházel ze shodných tvrzení obou partnerů. Nově bude vycházet z nevyvratitelné domněnky rozvratu, tedy zjednodušeně řečeno, že to tak oba prostě chtějí.

Manželé podají žádost o rozvod, dohodnou se na úpravě poměrů k nezletilým dětem a na rozdělení majetku a soudu tyto své dohody předloží.

Rodiče by možná mohla napadnout otázka, zda je vhodné, aby při jednom společném soudním řízení děti slyšely důvody rozvodu. *„Toho není třeba se obávat, protože příčiny rozvratu manželství rodičů se už zjišťovat nebudou,“* uvádí další expertka na rodinné právo Veronika Bočanová, také z advokátní kanceláře Havel & Partners.

Pokud půjde o výjimečné případy, u nichž se příčiny zjišťovat budou, bude vhodné, aby soud řízení o rozvodu a o péči o děti oddělil.

Když se manželé na rozvodu nedohodou

Když se manželé na rozvodu společně nedohodnou, bude soud dál, stejně jako nyní, zjišťovat, zda je manželství opravdu rozvrácené. To zpravidla znamená, že proběhnou výslechy manželů. Případně může soudce vycházet ze shodných tvrzení obou manželů či provést další důkazy.

V případě manželství, které netrvá déle než rok, bude rozvod vždy složitější. To znamená, že soud bude zjišťovat, proč manželství končí. Stačí ale, aby se oba partneři shodli na tom, že mezi nimi rozvrat existuje.

Pozitivní změnou platnou od ledna je to, že už nebude potřeba, aby spolu manželé před podáním návrhu na rozvod alespoň půl roku nežili. Šlo totiž často jen o formalitu, kterou neměl soud jak ověřit.

S dohodou bude rozvod levnější

Motivovat k tomu, aby se partneři na všem předem dohodli, má také výše soudního poplatku. Zatímco za smluvený rozvod zůstane zachována stávající výše 2000 korun za celé řízení, u „nesmluveného“, problémového rozvodu stoupne poplatek na 5000 korun. Na částku 2000 korun ale může poplatek klesnout, když se manželé dohodnou v průběhu řízení.

Zavedení prozatímního rozhodnutí

Současné předběžné opatření nahradí prozatímní rozhodnutí. Předběžné opatření se používá nyní ve chvíli, kdy je potřeba rychle rozhodnout nějakou otázku týkající se péče o děti, než se vyřeší rozsudkem. Tedy například to, jak bude zatím rozdělena péče o dítě mezi rodiče nebo kdo má zatím platit výživné a jak vysoké.

Soud u předběžného opatření rozhodoval nejpozději do sedmi dnů jen na základě návrhu, tedy tvrzení jednoho z účastníků, většinou bez slyšení ostatních a pro druhého rodiče šlo často o „překvapení“.

Nově má soud zjišťovat více podrobně, jak se věci mají, a hledat skutečně nejlepší řešení pro dítě. „*Oproti současnému stavu se nově nerozhodne do té doby, než budou mít všichni účastníci včetně dětí, kterých se to týká, možnost se vyjádřit,*“ říká advokátka Šínová.

Kvůli tomu ale může vydání prozatímního rozhodnutí trvat déle, než tomu bylo u předběžného opatření. „*Maximálně o něm má soud rozhodnout do tří měsíců od podání návrhu. Prozatímní rozhodnutí bude vydáno na dobu maximálně tří měsíců,*“ doplňuje Renáta Šínová.

Zrušení forem péče

Nyní existují tři formy péče o dítě – střídavá, společná nebo výlučná. Střídavá péče znamená, že dítě je po rozvodu s každým rodičem určité dny a výživné se stanovuje oběma rodičům. Společná péče je taková, kdy dítě pobývá s oběma rodiči podle toho, jak se mezi sebou domluví. Stejně tak se domlouvají na částce, kterou na dítě přispívají. Výlučná péče je model, kdy dítě je s jedním rodičem a druhý rodič má právo na stýkání se s ním a platí výživné.

Nově všechny tyto formy péče končí a soud u každého rozvodu rozhodne individuálně, který z rodičů které dny bude mít dítě či děti u sebe. Nebo soud ani žádný časový harmonogram nestanoví, protože se na něm dohodnou rodiče sami.

„Soud uváží nejlepší zájem konkrétního dítěte a podle toho péči rodičů nastaví. Možná tedy bude jak úprava, kdy bude upraven počet či přesněji rozvrh dní osobní péče každého z rodičů, tak varianta péče obou rodičů, kdy nemusí být upraven ani rozvrh, pokud na tom bude mezi rodiči shoda, tedy domluví se sami mezi sebou a bude to v zájmu dítěte,“ vysvětluje Veronika Bočanová.

Změny v rodičovské odpovědnosti

V současnosti je řada lidí přesvědčena, že rodič, který se s dítětem jen stýká pár dní v měsíci, nemá co mluvit například do toho, kam bude dítě chodit do školy, kde má bydlet nebo jakou zdravotní péči má dostávat. Nově se upřesňuje, aby v praxi nedocházelo k nejasnostem, že odpovědnost za péči o dítě zůstává zachována oběma rodičům v plné šíři.

Podle zákona je rodičovskou odpovědností péče o zdraví dítěte, tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, ochrana dítěte, styk s dítětem, výchova či určení bydliště. Do rodičovské odpovědnosti patří i zastupování dítěte a správa jeho jmění.

„Tím je zdůrazněno, že i když soud rozhoduje o rozdělení péče o dítě mezi oba rodiče, nezasahuje tím do rodičovské odpovědnosti žádného z rodičů,“ říká Veronika Bočanová.

Oba rodiče budou pečovat, tedy oba budou vychovávat, vzdělávat, starat se o vývoj dítěte. Novela současně říká, že péče o dítě není jen právem, ale především povinností. Proto pomůže i rodičům, kteří si dnes nejsou jistí, zda si druhý rodič, jenž má pouze právo styku, přijde pro dítě, či nikoli, tedy nemohou nic plánovat.

Jediné omezení, ke kterému v rámci rozdělení péče dochází, je u přímého osobního kontaktu rodiče s dítětem. V době péče jednoho rodiče je logicky omezena možnost styku s rodičem druhým.

Nově mají také oba rodiče povinnost se navzájem podporovat. Nyní má tuto povinnost motivovat dítě vlastně jen pečující rodič vůči rodiči, který se s dítětem jen stýká.

Nadále platí, že soud může rozhodnout o omezení, pozastavení či zbavení rodičovské odpovědnosti, pokud jsou splněny zákonné podmínky. Může jít například o situace domácího násilí, dlouhodobé hospitalizace nebo výkonu trestu a další.

Změny u výživného - neplatiči si připlatí

Výživné bude rodičům stejně jako doposud určovat soud. Nic na tom nemění fakt, že končí střídavá, společná a výlučná péče. Tedy při každém rozvodu soud přihlédne k rozsahu stanovené péče o dítě a k výši příjmů obou rodičů a rozhodne, kolik kdo bude platit.

Novinkou jsou ale vyšší sankce za neplacení výživného. Dluhy na výživném nově zvýší zákonný úrok z prodlení. Ten bude od ledna u výživného 2,5 promile denně po dobu prvních šesti měsíců.

Například u dlužného výživného ve výši 20 tisíc korun se úrok za půl roku vyšplhá na víc než devět tisíc korun. Současná sazba je roční a mění se podle repo sazby České národní banky. Nyní by rodič dlužné výživné ve výši 20 tisíc korun přepлатil za půl roku jen o 1153 korun.

Nově také soud může při rozhodování o zpětném snížení výživného zohlednit spotřebovaný přeplatek z minulých plateb. Tedy pokud soud někomu z důvodu například nižšího příjmu sníží zpětně výši výživného, zohlední se spotřebované výživné, a přiměřeně se tak sníží dávka nového výživného. Nic se nemění na pravidle, že spotřebované výživné se nevrací.

Možnost postoupení pohledávky na výživné

Další velkou novinkou u dlužného výživného je možnost jeho přeprodání. Tedy rodič, který marně vymáhá po druhém rodiči výživné, se může domluvit s třetí osobou a té vlastně dluh na výživném prodat. Peníze musí dostat hned a v plné výši.

Kdo může pohledávku koupit, není zákonem limitováno, takže to může být třeba někdo ze širší rodiny nebo i inkasní agentura.

„Pozor ale, jde o pohledávku dítěte a rodič s ní může nakládat jen za zákonem stanovených podmínek. Nelze dávat žádné praktické rady, jak pohledávku přeprodát, protože s tím nejsou zatím žádné praktické zkušenosti,“ uvádí Bočanová.

Pohledávku bude třeba přeprodát za cenu jistiny, tedy dlužné částky. V případě, že by ji rodič nabídl za nižší cenu, tak se do věci vloží soud a bude posuzovat, zda je to v zájmu dítěte.

„Úplata za pohledávku musí být učiněna bezhotovostně. A ideálně by tomu mělo být na účet dítěte, neboť se jedná o jeho majetek,“ radí advokátka.

Trestání dětí je nepřijatelné

Nejenom ti, co se rozvádějí, ale všichni rodiče by měli vědět, že jsou tělesné tresty na dětech nepřijatelné. Novela občanského zákoníku to výslovně zakotvuje a upřesňuje, jaké výchovné prostředky rodiče smí používat.

„Základním kritériem je, aby byly přiměřené okolnostem, aby neohrožovaly zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýkaly se lidské důstojnosti dítěte. Novela uvádí, že lidské důstojnosti dítěte se dotýká každé tělesné trestání, působení duševního strádání nebo jiné ponižující opatření. Děti se jednoduše nebijí. Zapomeňme na „výchovné pohlavky“, klečení v rohu místnosti za trest,“ říká Bočanová z kanceláře Havel & Partners.

Pokud soud nebo i Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) zjistí podezření na takové trestání, musí především rodiče edukovat, že takto správná výchova nevypadá. Soud může také stanovit rodiči podmínky péče, dohled OSPOD, v nejzávažnějších případech zasáhnout i tak, že mu omezí, pozastaví nebo ho zbaví rodičovské odpovědnosti.

Sňatky a rozvody v Česku

Podle údajů Českého statistického úřadu se v roce 2024 uskutečnilo 44,5 tisíce sňatků. Jde o druhý nejnižší počet v tomto století.

Rozvedeno bylo v roce 2024 celkem 20,8 tisíce manželství. Podíl manželství končících rozvodem se meziročně mírně zvýšil na 40 procent.

<https://www.havelpartners.cz/revoluce-v-rozvodech-rusi-se-stridavka-a-nebude-se-zkoumat-duvod-rozchodu>